

Изложбе

САВРЕМЕНА СРПСКА СКУЛПТУРА НА НОВИМ ПУТЕВИМА

НАЈЗАД, са искривљеним задовољством слободно бисмо могли рећи: млади корени савремене српске скулптуре ухватили су своје плодотворно тле, и најновији изданци, бујни и разгранати, свој израстају пред нашим очима. Али, у изменејеној клими времена додорило се оно што је било неизоставно — поред старијих плодова израсли су и ноги, са новим укусом и новом структуром. И доиста, ништа нам друго не остаје, већ да отворена срца и непомућених погледа потражимо оно што се иза варљивих копрена стилова и склањања често скрива или губи пред нашим предрасудама и нашом пристрасношћу.

Једно не смемо и не можемо да заборавимо: уметност, ако је већ је њој реч, не дојављава лажне гестове и још мање програматске тудове. Суштина је одувек била и остаћа само у једном — у истинском и надахнујућем стваралачком акту уметника. И то је исто тако одувек било оно што је јединко могло да оправда или не оправда било какав стил и било какав правец. Ово сасвим природно остаје на снази и за ову нашу изложбу, то је на крају крајева и њено најпресудније мериле. Али, ипак, вратимо се ономе што је у овоме тренутку сачињава.

Сам назив изложбе: савремена српска скулптура, у приличној мери доприноси једном помало чудном парадоксу, и то нарочито у случају ако бисмо под речју „савремена“ били склони да разумемо „послератна српска скулптура“. А за тако нешто сама нам изложба пружа доволно разлога, односно сами изложени радови; али, баш од њих и потиче овај мали испоразум: стари мајстори Госандић, Стијовић и Палавичини, одличују на изложби и прошлост и садашњост савремене српске скулптуре, они су на њој, уствари, двоструко присутни, одржавајући тако у целости линiju срећног континуитета и потсењајући нас на наше мале, али не и беззначајне традиције. Осећа се тек само недостатак неколине личности да би ова изложба могла, у исти мах, са пуним правом да понесе и назив изложбе српске скулптуре уопште. Помислићемо: као су скорашињи и како су чедни цани почетци: ево, нема још ниједног века а ту нам је и почетак и процват, страхи и полетни процват. Скулптура није више заостало дете савремене српске уметности, и оно коме се покланја ма-

Олга Јеврић: Портре

притом у сасвим ненпотребна и вештачка разграничеавања и опредељења око реализма старијих и модернизма млађих. Уосталом, кад се ради о скулптури, о промадајућу једног општијег мерила, она са под једнаком пажњом морамо да опенимо, да имамо на уму монументални реализам Николе Јанковића, и експресионистичку снагу Јована Кратохвила или Матије Буковића, и романтизам Александра Зарина, и апстракције Бориса Анастасијевића. Међутим, авангарда савремене српске скулптуре савремено се ледимично може укључити у оквире које они обележавају. То је, истовремено, и добар знак — самосвојних стремљења, и мање добра опомена да се монда исушише лута понекад браздите и некритички, по пространом свету великих узору и великих стилова.

Роден и Бурдел са једне стране, и Арап, Задкин, Браунуси и Мур, например, са друге понекад исодољава и сугестивно привлаче на себе многе погледе и многе претензије. Али таленат остаје таленат и онда када се у неком дни, и пре или после, са мање или више мука, обавезно ће пронаћи и самог себе. Дела која сада гледамо на то најбоље потекају — скулптуре Војислава Вујанића, Крунислава Буљевића, Стевана Дукића, Ота Лота, Мише Поповића, Јована Солдатовића, Владете Петрића, Нандора Глида, Јелисавете Шобер - Поповић, Вејина Стојића, Ане Беџлић, Милице Рибникар, Гадићева

Суботичког, Небојша Митровића, Олге Јанчић, Ратомира Стојадиновића, Ангелине Гаталиће, Олге Јеврић, снажна су и унешатљива потврда да је савремена српска скулптура изборила себи достојно место и достојне путеве.

М. МИЛОШЕВИЋ